

FORMACIÓ DE FORMADORS EN PSICOLOGIA DE LA SALUT

El doble objectiu formatiu en salut: professional i personal

Font-Mayolas, Sílvia.

Universitat de Girona.

Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida. Facultat d'Educació i Psicologia.

Plaça Sant Domènec, 9. 17071 Girona (Catalunya, Espanya)

silvia.font@udg.edu

Gómez Lima, Ana Belén.

Universitat de Girona.

Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida. Facultat d'Educació i Psicologia.

Plaça Sant Domènec, 9. 17071 Girona (Catalunya, Espanya)

ana.gomez@udg.edu

Planes Pedra, Montserrat.

Universitat de Girona.

Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida. Facultat d'Educació i Psicologia.

Plaça Sant Domènec, 9. 17071 Girona (Catalunya, Espanya)

montserrat.planes@udg.edu

Gras Pérez, Maria Eugènia.

Universitat de Girona.

Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida. Facultat d'Educació i Psicologia.

Plaça Sant Domènec, 9. 17071 Girona (Catalunya, Espanya)

eugenia.gras@udg.edu

1. RESUM:

La formació de formadors en Psicologia té com a doble objectiu contribuir a la formació professional i alhora personal dels estudiants. L'experiència docent es realitza durant l'any acadèmic 2017/18 en els mòduls optatius: "Psicologia de les Addiccions" i "Sexualitat i Salut". S'aplica un programa formatiu on es proporcionen eines professionals per implementar intervencions educatives. S'empra un disseny pre-post mitjançant autoinformes a fi de valorar la utilitat personal percebuda.

ESPais D'APRENENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

2. ABSTRACT:

Training Psychology trainers has the dual aim of contributing to both the students' vocational and personal training. Teaching experience takes place during the 2017/18 academic year in the following optional modules: "Psychology of Addictions" and "Sexuality and Health". The training programme provides professional tools for implementing educational interventions. The pre-post design uses self-reporting to assess the perceived personal usefulness of the programme.

3. PARAULES CLAU: 4-6

Formació de formadors, Psicologia, Salut, Competències Personals

4. KEYWORDS: 4-6

Training trainers, Psychology, Health, Students Skills

5. DESENVOLUPAMENT:

Introducció

Segons el *Libro Blanco del Título de Grado en Psicología*, el graduat en Psicologia ha d'incloure entre les seves habilitats: promoure la salut i la qualitat de vida en els individus, grups, comunitats i organitzacions en els diferents contextos, educatiu, clínic, treball i organitzacions, a través dels mètodes propis de la professió (Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación, 2005).

La formació de formadors cerca dotar d'aquests mètodes propis de la professió per tal que l'estudiant aprengui a elaborar i realitzar activitats preventives, com poden ser tallers o role-plays, que possibilitin aquesta promoció de la salut (Insúa, 2000). En aquesta formació es treballen altres variables psicosocials relacionades amb la prevenció dels comportaments de risc com són la capacitat percebuda per negar-se a dur a terme un comportament de risc i els obstacles percebuts per realitzar un comportament preventiu (Ajzen, 2001; Ajzen i Fishbein, 1989). Aquesta formació de formadors en Psicologia es realitza de forma transversal al llarg del grau en Psicologia (Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya, AQU, 2005; Villar i Font-Mayolas, 2007) i sobretot des d'assignatures optatives de l'àrea de coneixement de personalitat, avaluació i tractament psicològic.

Experiències prèvies en formació de formadors (Carrera-Fernández, Lameiras-Fernández, Foltz, Núñez-Mangana i Rodríguez-Castro, 2007; Marchena, Alcalde, García, Escalante i Villanegro, 2005) indiquen que el desenvolupament d'aquest tipus d'activitats té repercussions positives en aspectes de la vida dels futurs formadors que van més enllà de la millora de les seves qualificacions professionals. Dit d'altra manera, la formació de formadors en Psicologia podria

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

tenir com a doble fita contribuir a la formació professional dels estudiants i alhora millorar la seva preparació personal mitjançant estratègies cognitives i conductuals que li puguin ser profitoses a ambdós nivells (Cejudo, 2014; Gómez, 2017).

Objectius

En dues assignatures optatives i mitjançant l'aplicació d'un programa formatiu de prevenció dels comportaments de risc es vol:

- Descriure quines respostes verbals i conductuals emprarien els estudiants per negar-se a dur a terme un comportament de risc abans i després del programa formatiu.
- Conèixer el nombre de respostes verbals i conductuals dels estudiants per negar-se a dur a terme un comportament de risc abans i després del programa formatiu.
- Descriure la percepció dels estudiants en relació a la capacitat per negar-se dur a terme un comportament preventiu abans i després del programa formatiu.

Mostra

Els participants d'aquest treball (N = 62) són els estudiants matriculats als mòduls optatius "Psicologia de les Addiccions" i "Sexualitat i Salut" (cadascuna amb 3 ECTS) del grau en Psicologia que s'imparteix a la Universitat de Girona en l'any acadèmic 2017/18. La mostra d'estudi està formada per 12 homes (19.4%) i 50 dones (80.6%). El 19.4% dels participants són menors de 21 anys, el 72.6% tenen de 21 a 25 anys, i el 8.1% són majors de 25 anys.

Instrument i Procediment

S'ha utilitzat un autoinforme d'elaboració pròpia basat en la metodologia indirecta proposada per Bayés, Pastells i Tuldrà (1995, 1996) en el que mitjançant una breu història escrita, es planteja una situació amb la qual els joves enquestats poden identificar-se. Després de la lectura de la història, es demana als participants que responguin una sèrie de preguntes imaginant-se que es troben en la mateixa situació que el protagonista. Aquest abordatge indirecte minimitza les dificultats per obtenir dades fiables i vàlides en el camp dels comportaments de risc que solen ser freqüents si s'empren preguntes directes (Bayés et al., 1995, 1996).

A tall d'exemple es mostra la història proposada a l'assignatura de "Psicologia de les Addiccions":

"En Carles/la Laura és estudiant de la Universitat de Girona. Els dijous acostuma a sortir al vespre amb una colla d'amics de fa anys i altres companys de la universitat. Sovint surten a sopar i seguidament segueixen junts a algun dels bars o cafeteries de la ciutat. Un vespre, quan són en un

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

bar conversant dels molts temes que tenen en comú, una persona coneguda s'apropa al grup i els proposa animar la festa prenent cocaïna. Dos dels companys/es més propers d'en Carles/la Laura accepten la proposta i comenten que fàcilment poden prendre's una ratlla sigui al bany del bar o sortint un moment a fora al cotxe. En Carles/la Laura no ha pres mai cocaïna, és la primera vegada que té tan a prop aquesta possibilitat i a més li surt de franc. Els seus dos amics/gues propers preparen les ratlles i li insisteixen en que ho provi ni que sigui una vegada. La resta d'amics estan pendents de què acabarà fent en Carles/la Laura."

En l'assignatura de "Sexualitat i salut" es proposava una situació en què una parella afectiva inicia la seva primera relació sexual i un dels membres afirma que no els cal preservatiu.

Les preguntes emprades es referien a:

1/"Quins arguments donaries als teus amics/gues per negar-te a consumir cocaïna en cas que no volguessis consumir-ne?" .Les respostes es recollien en format obert i amb doble vessant: "Diria:" i "Faria:".

2/ "Fins a quin punt et sentiries capaç de negar-te a consumir cocaïna en cas que no volguessis consumir-ne?". La resposta es recollia amb una escala de 1 ("gens capaç") a 10 "totalment capaç").

En el cas de l'assignatura "Sexualitat i salut", les mateixes preguntes es referien a no voler tenir la relació sexual sense preservatiu.

Es va emprar un disseny pre-post de manera que el qüestionari es va contestar el primer dia de classe i es va tornar a administrar en finalitzar el programa formatiu de sis setmanes consistent en sessions informatives, tallers i role-plays amb els continguts de les assignatures. Es va garantir la voluntarietat i l'anonimat dels participants. Es va obtenir una taxa de participació del 100% dels estudiants presents a classe els dies de la recollida de dades. Les dades quantitatives s'han analitzat mitjançant el programa estadístic SPSS versió 23. Les dades qualitatives s'han transformat en categories d'anàlisi seguint les etapes de preanàlisi, codificació i categorització proposades per Bardin (2002).

Resultats

En relació al primer objectiu (veure Taula 1), consistent a conèixer els arguments verbals que els estudiants emprarien per negar-se a consumir substàncies psicoactives, les raons més esmentades en la recollida Pre fan referència a: exposar que no es consumirà malgrat la insistència (78.4%), referir-se a les conseqüències negatives de consumir drogues (addicció, problemes de salut, etc.) (43.2%), auto definir-se com a no consumidor/a (27%), respondre als

Revista CIDUI 2018

www.cidui.org/revistacidui

ISSN: 2385-6203

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

oferidors que no haurien de consumir (18.9%), contestar que s'és capaç de gaudir sense drogues (13.5%), i fer referència al temor que genera drogar-se (8.1%).

En la recollida Post, les principals raons per negar-se a consumir drogues s'adrecen a: conseqüències negatives de consumir drogues (55.6%), exposar que no es consumirà malgrat la insistència (40.7%), contestar que s'és capaç de gaudir sense drogues (40.7%), demanar respecte a la llibertat a decidir (29.6%) i fer referència al temor que genera drogar-se (25.9%).

Taula 1: Percentatge de participants que donen cada tipus d'argument verbal per negar-se a realitzar el comportament de risc (consum de drogues) en la recollida Pre i Post.

ARGUMENTS VERBALS PER NEGAR-SE A CONSUMIR DROGA	PRE (N = 37) n (%)*	POST (N = 27) n (%)*
Respondre que no es consumirà malgrat la insistència.	29 (78.4)	11 (40.7)
Apel·lar a les conseqüències negatives.	16 (43.2)	15 (55.6)
Definir-se com a no consumidor.	10 (27)	12 (44)
Respondre que no haurien de consumir.	7 (18.9)	1 (3.7)
Respondre que és capaç de passar-s'ho bé sense consumir.	5 (13.5)	11 (40)
Respondre que el consum de drogues fa respecte/temor.	3 (8.1)	7 (25.9)
Canviar de tema.	2 (5.4)	1 (3.7)
Demanar respecte a la llibertat de decidir.	1 (2.7)	8 (29.6)
Amençar amb la fi de l'amistat.	1 (2.7)	2 (7.4)

* Els percentatges sumen més de 100 perquè cada participant podia donar més d'un argument.

Seguint amb el primer objectiu (veure Taula 2), consistent a conèixer els arguments verbals que els estudiants emprarien per negar-se a realitzar un comportament sexual de risc, les raons més esmentades en la recollida Pre fan referència a: referir-se a les conseqüències negatives de realitzar un comportament sexual sense ús del preservatiu (embaràs no desitjat, infeccions, etc.)

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

(92%), exposar que sense ús de preservatiu no hi haurà relació sexual (48%) i referir incomoditat (28%).

En el moment Post, les principals raons per negar-se a realitzar el comportament sexual de risc fan esment a: conseqüències negatives (65%), el guany en tranquil·litat que aporta l'ús del preservatiu (52.6%) i la incomoditat (50%).

Taula 2: Percentatge de participants que donen cada tipus d'argument verbal per negar-se a realitzar el comportament de risc (relació sexual sense ús de preservatiu) en la recollida Pre i Post.

ARGUMENTS VERBALS PER NEGAR-SE A LA RELACIÓ SEXUAL SENSE ÚS DEL PRESERVATIU	PRE (N = 25) n (%)*	POST (N = 20) n (%)*
Apel·lar a les conseqüències negatives.	23 (92)	13 (65)
Exposar que si no es fa ús del preservatiu no hi haurà relació sexual.	12 (48)	3 (15)
Referir incomoditat	7 (28)	10 (50)
Proposar fer-se analítiques prèviament.	2 (8)	1 (5)
Demandar respecte a la llibertat de decidir.	2 (8)	4 (20)
Fer referència al guany en tranquil·litat que dóna l'ús del preservatiu.	-	10 (52.6)

* Els percentatges sumen més de 100 perquè cada participant podia donar més d'un argument.

Continuant amb el primer objectiu (veure Taula 3) i pel que fa a les accions que els estudiants realitzarien per negar-se a consumir substàncies psicoactives, les respostes més esmentades en la recollida Pre fan referència a: marxar (37.8) i allunyar-se dels incitadors (10.8%).

En la recollida Post, les principals accions per negar-se a consumir drogues s'adrecen a: abandonar la situació (66.7%), allunyar-se (25.9%) i quedar-se per si algun consumidor necessita suport (22.2).

Taula 3: Percentatge de participants que responen cada tipus d'acció per negar-se a realitzar el comportament de risc (consum de drogues) en la recollida Pre i Post.

ESPais D'APRENENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

ACCIONS PER NEGAR-SE A CONSUMIR DROGA	PRE (N = 37)	POST (N = 27)
	n (%)*	n(%)*
Abandonar la situació.	14 (37.8)	18 (66.7)
Allunyar-se.	4 (10.8)	7 (25.9)
Quedar-se per si cal ajudar als consumidors.	3 (8.1)	6 (22.2)
Agafar el mòbil per evadir-se.	3 (8.1)	-
Fer bromes per mostrar que no cal consumir per divertir-se.	1 (2.7)	-

* Els percentatges sumen més de 100 perquè cada participant podia donar més d'un argument.

Seguint amb al primer objectiu (veure Taula 4) i pel que fa a les accions que els estudiants emprarien per negar-se a realitzar un comportament sexual de risc, les respostes més esmentades en la recollida Pre fan referència a: marxar (40) i a prendre la iniciativa posant el preservatiu (28%).

En el moment Post, les principals accions per negar-se a realitzar el comportament sexual de risc s'adrecen a: abandonar la situació (60%) i a prendre la iniciativa posant el preservatiu (40%).

Taula 4: Percentatge de participants que responen cada tipus d'acció per negar-se a realitzar el comportament de risc (relació sexual sense ús de preservatiu) en la recollida Pre i Post.

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

ACCIONS PER NEGAR-SE A LA RELACIÓ SEXUAL SENSE ÚS DE PRESERVATIU	PRE (N = 25) n (%)	POST (N = 20) n (%)
Abandonar la situació.	10 (40)	12 (60)
Prendre la iniciativa posant el preservatiu.	7 (28)	8 (40)
Tenir la relació sexual sense preservatiu però sense penetració.	2 (8)	3 (15)
Allunyar-se.	1 (4)	1 (5)
Tenir la relació sexual sense preservatiu i amb penetració.	1 (4)	-

* Els percentatges sumen més de 100 perquè cada participant podia donar més d'un argument.

Quant al segon objectiu (veure taula 5), s'observa que en el cas de negar-se a consumir drogues en la recollida Pre els estudiants donen principalment 1 argument verbal (35.1%) o 2 arguments (35.1%) mentre que en la recollida Post donen majorment 2 arguments (55.6%) o més (22.2%) sense que aquesta diferència assoleixi significació estadística (mitjana Pre = 2.04 amb d.e. = 0.85, mitjana Post = 2.48 amb d.e. = 1.05; $t = -1.847$, $p = 0.076$).

Pel que fa a negar-se a realitzar el comportament sexual de risc, en la recollida Pre els estudiants esmenten principalment 1 argument verbal (24%) o 2 (64%) mentre que en la recollida Post refereixen 2 arguments (40%) o 3 (35%), sense que aquesta diferència assoleixi significació estadística (mitjana Pre = 1.9 amb d.e. = 0.55, mitjana Post = 2.1 amb d.e. = 0.79; $t = -1$, $p = 0.33$).

Taula 5: Distribució dels participants segons el nombre d'arguments verbals per negar-se a realitzar el comportament de risc (consum de drogues/comportament sexual de risc) en la recollida Pre i Post.

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

NOMBRE D'ARGUMENTS VERBALS	CONSUM DE DROGUES		COMPORTAMENT SEXUAL DE RISC	
	PRE (N = 37)	POST (N = 27)	PRE (N =25)	POST (N = 20)
1	13 (35.1)	3 (11.1)	6 (24)	5 (25)
2	13 (35.1)	15 (55.6)	16 (64)	8 (40)
3	9 (24.4)	3 (11.1)	3 (12)	7 (35)
4	2 (5.4)	5 (18.5)	-	-
5	-	1 (3.7)	-	-

Seguint amb el segon objectiu (veure taula 6), s'aprecia que en el cas de negar-se a consumir drogues en el moment Pre els estudiants donen principalment 1 resposta d'acció (56.8%) o cap (27%) i que el moment Post donen majorment 1 resposta (59.3%) o més (37%). Aquesta diferència és estadísticament significativa (mitjana Pre = 0.89 amb d.e. = 0.12, mitjana Post = 1.41 amb d.e. = 0.13; $t = -3.578$, $p = 0.01$).

Pel que fa a negar-se a realitzar el comportament sexual de risc, en el moment Pre els estudiants esmenten principalment 1 resposta d'acció (64%) o cap (20%) mentre que en el moment Post refereixen 1 resposta (80%) o 2 (20%), sense que aquesta diferència assoleixi significació estadística (mitjana Pre = 0.95 amb d.e. = 0.14, mitjana Post = 1.2 amb d.e. = 0.09; $t = -1.751$, $p = 0.096$).

Taula 6: Distribució dels participants segons el nombre de respostes d'acció per negar-se a realitzar el comportament de risc (consum de drogues/comportament sexual de risc) en la recollida Pre i Post.

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

NOMBRE DE RESPOSTES D'ACCIÓ	CONSUM DE DROGUES		COMPORTAMENT SEXUAL DE RISC	
	PRE (N = 37)	POST (N = 27)	PRE (N =25)	POST (N = 20)
0	10 (27)	1 (3.7)	5 (20)	-
1	21 (56.8)	16 (59.3)	16 (64)	16 (80)
2	6 (16.2)	8 (29.6)	4 (16)	4 (20)
3	-	2 (7.4)	-	-

Pel que fa al tercer objectiu (veure taula 7) en relació a la capacitat percebuda per negar-se a dur a terme el comportament de risc en una escala de 0 (gens) a 10 (totalment capaç), en el cas del consum de drogues s'observa que en la recollida Pre el 67.6% estudiants responen sentir-se totalment capaços i en la recollida Post el 74.1%, si bé aquesta diferència no és estadísticament significativa (mitjana Pre = 9.59 amb d.e. = 0.57, mitjana Post = 9.74 amb d.e. = 0.45; $t = -1.442$, $p = 0.161$).

En el cas de negar-se a realitzar el comportament sexual de risc, s'observa una major dispersió de les puntuacions que en l'anterior comportament, apreciant-se diferències estadísticament significatives de manera que en la recollida Pre s'informa de menor capacitat de negació que en la recollida Post (mitjana Pre = 7.8 amb d.e. = 2.07, mitjana Post = 8.55 amb d.e. = 1.93; $t = -3.135$, $p = 0.005$).

Taula 7: Distribució dels participants segons la capacitat per negar-se a dur a terme el comportament de risc (consum de drogues/comportament sexual de risc) en una escala de 0 (gens) a 10 (totalment) en la recollida Pre i Post.

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

CAPACITAT PER NEGAR- SE	CONSUM DE DROGUES		COMPORTAMENT SEXUAL DE RISC	
	PRE (N = 37)	POST (N = 27)	PRE (N =25)	POST (N = 20)
2	-	-	1 (4)	-
3	-	-	-	1 (5)
4	-	-	1 (4)	1 (5)
6	-	-	2 (8)	-
7	-	-	4 (16)	2 (10)
8	2 (5.4)	-	2 (8)	-
9	10 (27)	7 (25.9)	9 (36)	10 (50)
10	25 (67.6)	20 (74.1)	6 (24)	6 (30)

Discussió

Els participants matriculats a l'assignatura optativa "Psicologia de les Addiccions", abans d'iniciar l'assignatura, en resposta a com es negarien verbalment a consumir drogues, fan esment principalment a l'ús del "no", a les possibles conseqüències negatives i a l'auto definició com a "no consumidor". Després de la formació disminueix l'ús del simple "no", s'incrementa la referència a les possibles conseqüències negatives i l'ús de l'etiqueta de no consumidor, i augmenta l'ús d'arguments relacionats amb la capacitat de saber passar-s'ho bé sense consumir drogues així com demanar respecte a la llibertat de decidir no consumir. Pel que fa a les accions, després de la formació s'incrementa la capacitat d'abandonar la situació i d'allunyar-se'n.

Els participants inscrits a l'assignatura optativa "Sexualitat i Salut", abans d'iniciar les classes, en resposta a com es negarien verbalment a mantenir una relació sexual sense preservatiu, fan esment majorment a les possibles conseqüències negatives i a condicionar la relació sexual a l'ús de preservatiu. Després de la formació, s'incrementen els arguments relacionats amb la incomoditat, amb demanar respecte a la llibertat de decidir no tenir la relació, i apareix com a categoria nova el guany en tranquil·litat que dona l'ús de preservatiu, dit d'altra manera, arguments de caràcter emocional que poden cercar una major empatia en la parella. Quant a les

ESPAYS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

accions, després de la formació augmenta la capacitat per abandonar la situació i per prendre la iniciativa posant el preservatiu.

Pel que al nombre d'arguments verbals per negar-se a realitzar el comportament de risc informats pels participants s'observa una tendència a l'increment entre la recollida Pre i la recollida Post. Quant al nombre d'accions informades, també s'observa aquesta tendència a l'increment essent significatiu en el cas del consum de drogues, és a dir, després del programa formatiu els estudiants es mostren més capaços d'actuar per negar-se a consumir drogues.

En relació a la capacitat percebuda per negar-se a consumir droga, malgrat en la recollida Pre les puntuacions ja eren molt elevades (valors entre 8 i 10, essent 10 "totalment capaç"), en la recollida Post les puntuacions tendeixen a accentuar-se. La capacitat per negar-se a realitzar un comportament sexual de risc s'ha vist augmentada de forma significativa després del programa formatiu.

Així la capacitat per negar-se a consumir droga, apareix en alt nivell des del moment inicial i es mostra creixent després del programa formatiu. En canvi, la capacitat per negar-se a una relació sexual de risc es troba menys desenvolupada en el moment inicial, s'enforteix de forma significativa després del programa formatiu i mostra encara possibilitats de millora.

Els resultats obtinguts es troben en la línia de treballs previs en formació de formadors en els quals també s'ha observat que preparant als estudiants per a ser futurs formadors professionals, alhora s'està incidint en la seva millora personal (Insúa, 2000; Gómez, 2017; Rosch, Ogolsky i Stephens, 2017). En la mesura en què la capacitat percebuda per negar-se a realitzar un comportament de risc s'incrementa, també baixen les possibilitats de realitzar el comportament de risc (Ajzen i Fishbein, 1989) amb el conseqüent guany en prevenció de la malaltia. S'aprecia doncs que malgrat tractar-se d'estudiants universitaris que s'estan formant en temes de salut igualment els cal aquest tipus de formació a nivell personal, formació que possiblement no buscarien de forma directa perquè no consideren que els calgui o per no significar-se, tal com s'ha detectat en recerques prèvies (Gómez, 2017). Assignatures de l'àmbit de la salut que incorporin formació de formadors, més enllà del seu rol competencial en el perfil de formació del corresponent grau, poden afegir com a resultat d'aprenentatge la competència personal en salut dels futurs professionals d'aquest àmbit. L'autoavaluació (AQU, 2009) d'aquest tipus d'habilitats personals després de cursar determinades assignatures d'un grau, podria esdevenir una informació addicional preuada en els processos d'acreditació dels estudis.

Les limitacions d'aquest treball fan referència principalment a la mostra, el disseny i a l'instrument. La mostra d'estudi és reduïda pel fet que es tracta d'assignatures optatives amb limitació de places i en les quals si bé l'assistència és obligatòria no sempre s'acompleix. Tot i així van participar en aquest estudi tots els estudiants presents a l'aula els dies de les recollides. Pel

ESPais D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

que fa al disseny pre-post, si bé permet detectar el canvi, en mancar grup control no és possible tenir la seguretat completa de que els canvis observats siguin atribuïbles a la formació rebuda. No obstant, el programa formatiu va durar sis setmanes durant les quals no consta altra possible causa concomitant que comprometés de forma general els resultats. Finalment pel que fa a l'instrument, en tractar-se de dades auto informades poden estar afectades per la desitjabilitat social. Per intentar reduir aquest efecte, s'ha emprat un qüestionari amb metodologia indirecta.

Aquesta experiència docent té el suport del Programa de foment de la Innovació Docent i de la Millora de la Qualitat de la Docència de la Universitat de Girona 2017 (MIQDUdG73/17).

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES (segons normativa APA)

Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA) (2005). *Libro Blanco del Título de Grado en Psicología*. Recuperat el 28 de gener de 2018, de: http://www.aneca.es/var/media/150356/libroblanco_psicologia_def.pdf

Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya (AQU) (2005). *Guia per al disseny d'un perfil de formació. El cas de Psicologia*. Barcelona: AQU.

Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya (AQU) (2009). *Guia per a l'avaluació de competències en l'àrea de ciències socials*. Barcelona: AQU.

Ajzen, I. (2002). Perceived behavioral control, self-efficacy, locus of control, and the theory of planned behavior. *Journal of Applied Social Psychology*, 32, 665-683.

Ajzen, I. i Fishbein, M. (1989). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Bardin, L. (2002). *El análisis de contenido*. Madrid: Akal.

Bayés, R., Pastells, S. i Tuldrà, A. (1995). Percepción de riesgo de transmisión del virus de inmunodeficiencia humana (VIH) en estudiantes universitarios. *Cuadernos de Medicina Psicosomática*, 33, 22-27.

Bayés, R., Pastells, S. i Tuldrà, A. (1996). Percepción de riesgo de transmisión del virus de inmunodeficiencia humana (VIH) en estudiantes universitarios (2). *Cuadernos de Medicina Psicosomática*, 39, 24-31.

Carrera-Fernández, M.V., Lameiras-Fernández, V., Foltz, M.L., Núñez-Mangana, A.M. i Rodríguez-Castro, Y. (2007). Evaluación de un programa de educación sexual con estudiantes de Educación Secundaria Obligatoria. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 7 (3), 739-751.

Cejudo, C.M.A. (2014). Las universidades como espacio educativo en la prevención del VIH/SIDA. *Cuestiones Pedagógicas*, 23, 129-157.

Gómez, A.B. (2017). *Elaboración y aplicación de un programa de formación de formadores para la prevención sexual del VIH: efectos sobre la asertividad, la autoeficacia y la conducta*. Tesis doctoral. Universitat de Girona.

ESPAIS D'APRENTATGE: AGENTS DE CANVI A LA UNIVERSITAT

Insúa, P. (2000). *Programa de formación de formadores para la prevención de los problemas de salud asociados al consumo de drogas*. Madrid: Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas.

Marchena, E., Alcalde, C., García, J., Escalante, N. i Villanego, R. (febrer, 2005). Sexualidad y universidad: un programa de intervención. Conferència presentada al *V Congreso Internacional Virtual de Educación*, celebrat a Castelló de la Plana.

Rosch, D., Ogolsky, B. i Stephens, C.M. (2017). Trajectories of student leadership development through training: an analysis by gender, race, and prior exposure. *Journal of College Student Development*, 58 (8), 1184-1200. DOI: 10.1353/csd2017.0093.

Villar, E. i Font-Mayolas, S. (2007). *Guia del Pla d'Acció Tutorial dels Estudis de Desenvolupament Humà a la Societat de la Informació i Psicologia*. Girona: Documenta Universitaria.